

Genen, gezinsomgeving, en gen-gezinsomgeving interactie als voorspellers van alcohol gebruik bij adolescenten

Gepubliceerd: 03-07-2006 Laatste bijgewerkt: 14-05-2024

Het doel van het onderzoek is in kaart te brengen in hoeverre de interactie tussen gezinsomgeving en specifieke polymorfismen verschillende fasen van alcohol gebruik (experimenteren, regelmatig drinken, probleemdrinken en dronkenschap) kan...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving nog niet gestart
Type aandoening	Overige aandoening
Onderzoekstype	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen

Samenvatting

ID

NL-OMON30084

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

genen en alcohol

Aandoening

- Overige aandoening
- Familiale aangelegenheden

Synoniemen aandoening

alcohol gebruik

Aandoening

alcohol gebruik

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Katholieke Universiteit Nijmegen

Overige ondersteuning: NWO Open Competitie

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: alcohol gebruik, genen, gen-omgeving interactie, gezinsinvloeden

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

De uitkomst maten zijn:

- . frequentie van alcohol gebruik
- . mate van alcohol gebruik (hoeveelheid)
- . frequentie van dronkenschap
- . probleemdrinken

Als onafhankelijke variabelen worden onder andere onderzocht:

- . het al dan niet beschikken over specifieke polymorfismen
- . algemene opvoeding (warmte, controle)
- . alcohol specifieke opvoeding (stellen van regels, controle, communicatie)
- . alcohol gebruik van ouders en grootouders
- . algemene en alcohol specifieke differentiele ouderlijke opvoeding
- . individuele kind- en ouderkenmerken (e.g., persoonlijkheid, psychopathologie)

Secundaire uitkomstmaten

n.v.t.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Alcohol gebruik onder adolescenten is een belangrijke risicofactor omdat het gerelateerd is aan probleem drinken en alcoholisme op latere leeftijd. Bovendien hebben recente studies een verontrustend beeld getoond wat betreft de toenemende alcohol consumptie onder Nederlandse jongeren. Het is daarom uitermate belangrijk om de determinanten van alcohol gebruik in de adolescentie in kaart te brengen. Onderzoek tot nu toe heeft aangetoond dat gezinsinvloeden belangrijke voorspellers kunnen zijn voor alcohol consumptie, terwijl recent genetisch onderzoek laat zien dat bepaalde polymorfismen een rol zouden kunnen spelen bij verschillende aspecten van alcohol gebruik. Het probleem van huidig onderzoek is echter dat het te beperkt is qua focus omdat het zich of op omgevingsfactoren of genetische factoren richt, terwijl het ondertussen duidelijk is dat juist de interactie tussen omgeving en genen van belang is voor het voorspellen van gedrag. Het onderzoek zal, voor zover wij weten, in Nederland het eerste zijn dat zich specifiek richt op de interactie tussen de gezinsomgeving en bepaalde polymorfismen in het voorspellen van diverse aspecten van alcohol gebruik (experimenteren, regelmatig drinken, dronkenschap, probleemdinken) onder adolescenten. Concreet zullen er een zestal vragen beantwoord worden:

1) zijn de polymorfismen die we onderzoeken op verschillende wijze gerelateerd aan verschillende aspecten van drinken; 2) kunnen algemene en alcohol-specifieke opvoeding trajecten in alcohol gebruik voorspellen; 3) op welke wijze beïnvloedt het alcohol gebruik van de adolescenten het gedrag van ouders; 4) op welke wijze interacteren bepaalde polymorfismen met algemene opvoeding in het voorspellen van alcohol gebruik; 5) op welke wijze interacteren bepaalde polymorfismen met alcohol-specifieke opvoeding in het voorspellen van alcohol gebruik; 6) in hoeverre interacteren bepaalde polymorfismen met differentiele ouderlijke opvoeding in het voorspellen van alcohol gebruik onder adolescenten.

Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is in kaart te brengen in hoeverre de interactie tussen gezinsomgeving en specifieke polymorfismen verschillende fasen van alcohol gebruik (experimenteren, regelmatig drinken, probleemdinken en dronkenschap) kan voorspellen bij adolescenten in de leeftijd van 13 tot 20 jaar.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek is een voortzetting van een reeds lopend onderzoek, dat bestond uit 3 meetronden (2002/2003, 2003/2004, en 2004/2005) met een tussenpose van 1

jaar. Tijdens elke meetronde vulden alle deelnemende gezinsleden een uitgebreide vragenlijst in.

In het voorgestelde onderzoek zullen alle gezinnen opnieuw gevraagd worden deel te nemen aan 3 nieuwe meetronden, die plaats zullen vinden in 2006, 2007, en 2008. Deelname betekent dat ieder gezinslid tijdens elke meetronde een vragenlijst invult. Bovendien zal tijdens de eerste meetronde van elke deelnemer genetisch materiaal (speeksel) verzameld worden via oragene potjes. Hiervoor is het voldoende dat de deelnemers een kleine hoeveelheid speeksel in het potje spugen. Dit genetisch materiaal zal geanalyseerd worden op de aanwezigheid van specifieke polymorfismen. In het protocol (onderzoeksaanvraag) is met name gesproken over het dopamine DRD2 gen, maar in het onderzoek zullen ook andere polymorfismen onderzocht worden. De uiteindelijke keuze voor specifieke polymorfismen (5 á 10) zal gedaan worden aan de hand van de op dat moment in de wetenschap geïdentificeerde polymorfismen die van belang zijn voor alcohol gebruik.

Door deze 3 aanvullende meetronden zullen we beschikken over een unieke dataset van ruim 400 gezinnen die 6 keer ondervraagd zijn gedurende een periode van 5 jaar. Een dergelijke dataset is noodzakelijk om de ontwikkeling van alcoholgebruik en de verschillende fasen (experimenteren, regelmatig drinken, dronkenschap, probleemdrinken) adequaat in kaart te brengen.

Inschatting van belasting en risico

Zoals beschreven onder punt E9a is er geen sprake van risico en slechts een heel geringe belasting. De reden is dat de proefpersonen geen invasieve ingreep ondergaan, en slechts gevraagd worden een vragenlijst in te vullen tijdens elke meetronde, en één keer speeksel in te leveren. Dat laatste gebeurt via het verzamelen van een kleine hoeveelheid speeksel dat door de deelnemers in oragene potjes gespuugd kan worden.

Contactpersonen

Publiek

Katholieke Universiteit Nijmegen

Montessorilaan 3
6500 HE Nijmegen
NL

Wetenschappelijk

Katholieke Universiteit Nijmegen

Montessorilaan 3
6500 HE Nijmegen
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Adolescenten (12-15 jaar)

Adolescenten (16-17 jaar)

Volwassenen (18-64 jaar)

65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

De participanten moesten biologisch gerelateerd zijn en samenwonen ten tijde van de eerste meetronde (2002).

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

Gezinnen konden niet deelnemen aan het onderzoek wanneer één of beide kinderen mentaal of fysiek gehandicapt waren, of wanneer ze tweeling waren.

Onderzoeksopzet

Opzet

Type: Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen

Blinding: Open / niet geblindeerd

Controle:	Geen controle groep
Doel:	Preventie

Deelname

Nederland	
Status:	Werving nog niet gestart
(Verwachte) startdatum:	06-01-2006
Aantal proefpersonen:	1600
Type:	Verwachte startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO	
Soort:	Eerste indiening
Toetsingscommissie:	CMO regio Arnhem-Nijmegen (Nijmegen)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL11373.091.06